

משרד החינוך

דגשים בנוגע לפרסום הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון

1. ההצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית המפורסמת בזאת היא דוגמה הכוללת כמה אפשרויות פתרון בתשובות הפתוחות, והיא אינה ממצה. במהלך הבדיקה ייתכן שייעשו שינויים ו/או הרחבות באפשרויות התשובה שיתקבלו על ידי מעריכי הבחינה.
2. הפתרון להלן מביא את עיקר הסוגיות המרכזיות שהיו טעונות ליבון במסגרת המבחן, אך יודגש כי הוא איננו תשובה מלאה ומקיפה, המזכה בניקוד מלא. נדגיש כי ציון המבחן מורכב, מטבע הדברים, גם מגורמים נוספים שאינם מובאים בפתרון זה, ובהם: רמת ההתבטאות וניסוח התשובה, הקפדה על כללי הדקדוק והכתיב, התמקדות בעיקר, התבססות נכונה וראויה על הטקסט ועוד.
3. אם יתברר שנפלה טעות בהצעת הפתרון, תפורסם בתוך זמן סביר הצעה מתוקנת, והצעת הפתרון המתוקנת תהיה המחייבת. **ט"ח** (טעות לעולם חוזר) – פרסום הצעת הפתרון כפוף לטעויות, ואין בו כדי לחייב קבלת תשובה שגויה בידי מעריכי הבחינה.
4. בהתאם לחוזר מנכ"ל: טוהר הבחינות – תשע"ה/ה'9ד, נבחן בבחינת הבגרות מחויב לפעול על פי נוהלי טוהר הבחינות כדי להבטיח הליך בחינות אמין, הוגן ושוויוני. אם יתעורר חשד שהנבחן הפר את טוהר הבחינות, יחל הליך של **החשדת הבחינה**, כמפורט בחוזר. [קישור לחוזר המנכ"ל](#)

בהצלחה לנבחנים ולנבחנות!

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מותאם, קיץ תשע"ט, מס' 11281

הצעת פתרון לשאלון בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 11281, מותאם, קיץ תשע"ט

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

על הנבחן לענות על כל השאלות 1-4 שבחלק זה.

1. א. "חדשות כזב" הן ידיעות שקריות הכוללות הטעיות ובדיות בתחומים שונים, והן מופצות לשם השגת רווח כלשהו: כלכלי, פוליטי, חברתי או תדמיתי.
ב. השימוש של מנהיגים בימינו במושג "חדשות כזב" אינו תואם את השימוש המקובל במושג זה. מנהיגים מכנים בשם "חדשות כזב" סיפורים חדשתיים שאינם תואמים את עמדותיהם או מאמרי ביקורת שנכתבים עליהם, זאת כדי להדוף ביקורת המופנית אליהם. השימוש המקובל במושג "חדשות כזב" הוא לציין ידיעות שקריות, עובדות שאינן נכונות.
2. "חדשות הכזב" משפיעות על אירועים פוליטיים / על מאורעות חשובים.
3. א. ההמלצה "בדוק את ההטיות שלך ואת דעותיך הקדומות" שונה משאר ההמלצות בתרשים, משום שהיא ההמלצה היחידה הדורשת מן הקורא בדיקה פנימית, בחינה עצמית של דעותיו והשקפותיו. יתר ההמלצות עוסקות בבדיקות של פרטי הידיעה כגון האתר שבו היא פורסמה, תאריך הפרסום שלה וכו'.
משפט מטקסט 3 שיכול לשמש נימוק להמלצה:
"אנשים נוטים להאמין לדיווחים שמאששים את הדעות המקוריות שלהם, שנותנים תוקף לעמדות שלהם". /
"אם הדיווח השקרי עולה בקנה אחד עם העמדה של אותם אנשים, יש סיכוי גדול שהם יאמינו לו". (שורות 23-24)
ב. על הנבחן להשיב על פי ניסיונו אם שיעורי העברית שלמד במהלך שנותיו בבית הספר סייעו לו בפיתוח חשיבה ביקורתית. עליו לנמק את תשובתו או להדגים אותה.
על התשובה להיות לכידה, מנוסחת באופן ברור ותקין, ומפוסקת כהלכה.
4. על הסקירה לתאר את תופעת חדשות הכזב ולהציג את השלכותיה ואת הדרכים להתמודד עימה, על פי שלושת הטקסטים (1)-(3).
הסקירה צריכה להיות טקסט עצמאי, לכיד ובהיר שיהיה בו מיזוג בין הרעיונות המשותפים בטקסטים, וגם יובא בו המידע הייחודי הרלוונטי שבכל טקסט.
בסקירה צריך שיהיה אזכור של המקורות (הטקסטים) וכן שימוש בדרכי מסירה מקובלות. כמו כן על הסקירה להיות מנוסחת באופן ברור, ענייני ותקין ומפוסקת כהלכה.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מותאם, קיץ תשע"ט, מס' 11281

דוגמה לסקירה:

חדשות כזב

תופעת פרסומן של "חדשות כזב" התקיימה גם בעבר, אולם כיום התופעה הולכת ומתפשטת. בשל ההתפתחות הטכנולוגית והרשתות החברתיות נהפכו חדשות הכזב לוורליות, והן מתפשטות בקצב בלתי ניתן לריסון. היקף הידיעות המזויפות הולך וגדל והן מחלחות לכל תחום. בהיעדר פיקוח על התכנים המפורסמים ברשתות החברתיות, אמינותן של חלק מהידיעות מפוקפקת, וחלקן כוזבות ומטעות (בוחבוט, 2018 ולב, 2017).

ההשלכות של פרסום חדשות הכזב הן דרמטיות. על פי בוחבוט (2018) ולב (2017), חדשות אלה השפיעו על אירועים פוליטיים גדולים, כגון הברקזיט והבחירות לנשיאות ארצות הברית. בוחבוט (2018) מתארת מקרים שבהם הובילו ידיעות כוזבות על חוטפי ילדים למקרי אלימות מזועזעים בקרב אזרחים. פרופסור סונדר (אצל יוקד, 2017) טוען כי הסכנה האמיתית של חדשות הכזב היא שהן גורמות לאנשים להיות ספקניים בנוגע לכל מה שהם קוראים, ובשל כך נפגע מעמדה של התקשורת. דרכי ההתמודדות עם התופעה מגוונות. היישומן ואטסאפ שינה את האופן שבו מוצגות הודעות מועברות (בוחבוט, 2018), פייסבוק השיקה פלטפורמה חדשה שמאפשרת לגולשים להתריע בזמן אמת על ידיעות לא אמינות ובחברת גוגל נקטו צעדי התייעלות דומים, כמו איתור ידיעות מזויפות וסימונן. נוסף על כך, בזכות מענק שהקצה הממשל האמריקני, הפרופסורים ס' סונדר ודונגווין לי מאוניברסיטת פנסילבניה שוקדים על בניית מנגנון אלגוריתמי שיזהה בכל ידיעה אם מדובר בפייק ניוז או לא (יוקד, 2017).

בצד הפתרונות האלה בוחבוט (2018) ולב (2017) רואות את המפתח להתמודדות עם חדשות הכזב בחינוך לאוריינות דיגיטלית שתפתח חשיבה ביקורתית וקריאה ביקורתית, תשומת לב לפרטים ושיקול דעת. לב (2017) מוסיפה ומציינת כי בדיקת מקור הידיעה, זהות המחבר, כותרת הידיעה ותוכן הידיעה יכולה לסייע בקלות באיתור ידיעת כזב.

ביבליוגרפיה:

- ה' בוחבוט, "חדשות כזב: קיצור תולדות ה'פייק ניוז" מאתר **ynet**, 8 באוקטובר 2018
- צ' יוקד, "שני פרופסורים אמריקאים ינסו לנצח את ה'פייק ניוז", מאתר **הארץ**, 29 בנובמבר 2017
- א' לב, "4 שיטות בדוקות לזיהוי 'פייק ניוז'", מאתר **חורים ברשת**, 4 באפריל 2017

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מותאם, קיץ תשע"ט, מס' 11281

חלק שני – לשון (50 נקודות)

פרק א: שם המספר (חובה) (10 נקודות)

- 5. תשעה
- שלושה
- חמש
- אחת עשרה
- שני
- אחד
- שבע עשרה
- חמישה
- שתיים
- ארבע

על הנבחן לבחור באחד הפרקים: תחביר או מערכת הצורות.

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 6-10.

- 6. א. מורכב
- איחוי (מחובר)
- ב. עטלפים דמויי אדם, שטח מאבני בזלת ועצי ירח
- פירוט (הגילויים)
- גילויים (חדשים על החיים בירח)
- מושא
- ג. לכאורה
- כביכול
- להביע ספק / להביע הסתייגות / לציין שהתוכן אינו נכון

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, **מותאם**, קיץ תשע"ט, מס' 11281

7. א. בימינו נושא ידיעות ברשתות החברתיות מתגלגלות במהירות, וכל שמועה היא ידיעה בלעדית. נושא

לואי
בעידן כזה שאלות בנוגע לאמינות הידיעות נשכחות כמעט לחלוטין.

- ב. • סיבה
- שלוש מן המילים (או הצירופים) שלהלן.
מפני ש, תגרום (ל), לכן, כי
 - — אנשים יהיו ספקנים (בנוגע לתוכן הידיעות).
 - — האמינות של הסיפורים העיתונאיים תהיה בסכנה.
 - — חדשות מזויפות פוגעות במעמד העיתונות ובמעמד התקשורת כולה.

פסוקית לואי

8. א. (1) אנשים נוטים להאמין לדיווחים המאששים את הדעות שלהם.

פסוקית תנאי
(2) אם הדיווח השקרי עולה בקנה אחד עם העמדה של האנשים, יש סיכוי גבוה יותר שהם יאמינו לו. פסוקית לואי

- נוטים להאמין
- עולה בקנה אחד
- ב. • פתרון טכנולוגי ולא פתרון אנושי
- נושא
- ניגוד

9. א. בידיעות כזב המוצגות כידיעות אמיתיות, יש מידע שגוי או חלקי כדי להטעות את הקורא בכוונה תחילה, משום כך חשוב לבדוק מי עומד מאחורי פרסום הידיעה.

- ב. (1) כדי להילחם בפייק ניוז תפיק פייסבוק מהדורות חדשות משלה.
- (2) האיחוד האירופי הציע הצעה למאבק בחדשות הכזב לקראת הבחירות. / האיחוד האירופי הציע להיאבק בחדשות הכזב לקראת הבחירות.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מותאם, קיץ תשע"ט, מס' 11281

10. א. • משפט (1) – משפט מורכב בעל פסוקית בדיבור ישיר
 • משפט (2) – שימוש בהסגר
 • משפט (3) – משפט מורכב בעל פסוקית בדיבור עקיף
 • מארק צוקרברג, מייסד הרשת החברתית, ציין כי יש להם אחריות גדולה יותר מאשר רק לבנות טכנולוגיה שדרכה זורם מידע.
- ב. • התריע
 • הזהירה
 • מפעלים אלה משתמעת עמדה, ואילו מפועלי האמירה הנייטרליים בסעיף א לא משתמעת עמדה.
- ג. – בניית טכנולוגיה להעברת מידע
 – נקיטת צעדים להגבלת מידע כוזב
 – הסרת מידע פוגע ושקרי

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 11-15.

11.

השורש	הבניין
השתנתה	ש-נ-י/ה
נועד	י-ו-ע-ד
פורסמה	פ-ר-ס-ם
חשים	ח-ו-ש
מערערים	ע-ר-ע-ר
הובילו	י-ו-ב-ל
להרים	ר-ו-ם

12. א. • ש-ו-י/ה
 • לשוות – פיעל
 הושוו – הופעל
 ישווה – הפעיל
 השתוו – התפעל
 • דוגמאות לתשובה:
 שוויון, השוואה, משוואה, השתוות, שווי

ב.

פ-צ-י/ה	פ-ו-ץ
תפצה	מופצות
פיצתה	נפוצה

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מותאם, קיץ תשע"ט, מס' 11281

13. א. (1) I. הליכה
הבניין המשותף: הפעיל
II. בערה
הבניין המשותף: פיעל
- (2) הטעיה — ט-ע-י/ה
הבנה — ב-י-ן
- ב. (1) צורת בינוני: מוגזמת
הבניין: הופעל
צורת בינוני: מעצבנת
הבניין: פיעל
- (2) שתי נקודות דמיון מבין אלה:
— שאילה מלעז
— צורן □ י לשם תואר
— סיומת נקבה
— גזירה קווית / בסיס וצורן סופי
- (3) ש-י-ם
קל / פעל
- (4) ציווי
- (5) יש לבדוק אם היא קשורה לתוכן / תבדקו אם היא קשורה לתוכן / בודקים אם היא קשורה לתוכן.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מותאם, קיץ תשע"ט, מס' 11281

14. א. הודיעה
עדים
מאפשרת
להזמין
להמליץ
לבנות
לשוחח
ב. כניסת
שינוי
ארגוני
פיקוח
פעולות
התלבטות
פרסום
עלות
יתרונות

15. א.

שורש ומשקל	בסיס וצורך סופי
פקודה	עיתונות
שלטון	יעילות
זכות	זהות
ביקורת	חופשית
התערבות	

- ב. (1) גרוני
רשתות
רחבה
(2) • צורך גזירה
• דוגמה למשפט: זאת דעתן של הבנות.